

DRŽAVNI ARHIV U DUBROVNIKU
ARHIVSKI SABIRNI CENTAR METKOVIĆ – OPUZEN – PLOČE

SUMARNI INVENTAR

„Plobest“ tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda

d.d.

Ploče

1955. / 1998.

Izradila: Paulina Šiljeg

Metković, 2020.

SADRŽAJ:

POPIS KRATICA	3
1. IDENTIFIKACIJA	4
1.1 SIGNATURA	4
1.2 NASLOV	4
1.3 VRIJEME NASTANKA GRADIVA	4
1.4 RAZINA OPISA	4
1.5 KOLIČINA JEDINICE OPISA	4
2. KONTEKST	5
2.1 NAZIV STVARATELJA	5
2.2 VRIJEME I MJESTO DJELOVANJA	5
2.3 SJEDIŠTE DJELATNOSTI	7
2.4 PRAVNI POLOŽAJ	7
2.5 NADLEŽNOST, FUNKCIJE I PODRUČJE DJELATNOSTI	7
2.6 ADMINISTRATIVNI USTROJ	7
2.7 ODNOSI/VEZE	8
2.8 NAČIN PREUZIMANJA	8
3. SADRŽAJ I USTROJ	9
3.1 SADRŽAJ	9
3.2 ODABIRANJE, IZLUČIVANJE I ROKOVI ČUVANJA	9
3.3 PLAN SREĐIVANJA	9
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	10
4.1 PRAVNI POLOŽAJ	10
4.2 UVJETI DOSTUPNOSTI	10
4.3 UVJETI OBJAVLJIVANJA ILI UMNOŽAVANJA	10
4.4 JEZIK I PISMO U GRADIVU	10
4.5 TVARNE ZNAČAJKE I TEHNIČKI UVJETI	10
4.6 OBAVIJESNA POMAGALA	10
5. DOPUNSKI IZVORI	11
5.1 MJESTO ČUVANJA IZVORNIKA	11
5.2 POSTOJANJE PRESLIKA	11
5.3 DOPUNSKI IZVORI	11
5.4 BIBLIOGRAFIJA	11
5.4.1 LITERATURA	11
5.4.2 ZBIRKE PROPISA	12
6. KONTROLA OPISA	13
6.1 NAPOMENA ARHIVISTA	13
6.2 PRAVILA I PROPISI	13
6.3 NADNEVAK IZRADE OPISA	13
INVENTARNI POPIS GRADIVA	14

POPIS KRATICA

arh. jed.	arhivska jedinica
d.d.	dioničko društvo
d/m	dužni metri
knj.	knjiga
kut.	kutija
MAV	Međunarodno arhivsko vijeće
OOUR	Osnovna organizacija udruženog rada
RO	Radna organizacija
RZ	Radna zajednica
teh. jed.	tehnička jedinica
ZUR	Zakon o udruženom radu

1. IDENTIFIKACIJA

1.1 Signatura: HR-DADU-SCMT-459

1.2 Naslov: „Plobest“ tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda d.d.

Ploče

1.3 Vrijeme nastanka gradiva: 1955. / 1998.

1.4 Razina opisa: Fond

1.5 Količina jedinice opisa: 65 kutija; ukupno: 6,5 d/m

2. KONTEKST

2.1 Naziv stvaratelja

- „Azbest“ predionica i tvornica azbestnih proizvoda od 1955. godine do 1974. godine
- „Azbest“ kombinat azbestnih tekstilnih proizvoda Ploče od 1975. do 1980. godine
- „Azbest“ industrija azbestno-tekstilnih, frikcionih i brtvenih proizvoda Ploče od 1981. do 1989. godine
- „Plobest“ tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda od 1990. godine do 2005. godine

2.2 Vrijeme i mjesto djelovanja

Poduzeće Plobest osnovano je rješenjem NOO Ploče pod brojem 1787. od 18. studenog 1954. godine. Poduzeće je osnovano pod nazivom „Azbest“ predionica i tvornica azbestnih proizvoda Ploče. Rješenjem Okružnog privrednog suda od dana 5. veljače 1955. godine poduzeće je upisano u Privredni registar. Luka Ploče dala je početni kapital i pobrinula se za lokaciju, te su i tvornica i uprava smješteni u prostorijama poduzeća „Luka i skladišta“. Na samom početku poduzeće zapošljava 18 radnika, da bi se taj broj vrlo brzo popeo na 55, a daljnjim razvojem poduzeća 70-ih godina narastao na 670, te svoj vrhunac dosegnuo 80-ih godina kada u poduzeću radi preko 1000 radnika. Nakon toga broj zaposlenih, zbog zakonodavnog okvira koji postepeno izbacuje azbest iz upotrebe, opada, tako da na početku 1991. godine poduzeće zapošljava 769 radnika. Opadanje broja radnika nastavlja se do trenutka otvaranja stečajnog postupka nad poduzećem kada poduzeće zapošljava tek 291 radnika. Radilo se u pretežnom dijelu o ženskoj radnoj snazi iz Ploča i okolice, ali i s područja cijele doline Neretve.

Od osnutka poduzeće djeluje prema tada važećem zakonodavnom okviru. Promjene koje donosi ZUR iz 1976. godine na Azbest se reflektiraju tako da poduzeće od tada posluje kao RO s OOUR-ima. OOUR-i su bili: OOUR Tvornica azbestnih proizvoda, OOUR Tvornica frikcionih proizvoda, OOUR Uslužne djelatnosti, te OOUR Obloge kočnica i kvačila. Osim OOUR-a poduzeće je imalo Radnu zajednicu Zajedničke službe, koja je obavlja zajedničke administrativne

poslove za sve OOUR-e, odnosno cijelu RO. Poslovno-organizacione jedinice nisu imale svojstvo pravne osobe. Od 1988. godine RO se transformira u RO bez OOUR-a, te se uspostavljaju Radne jedinice. Radne jedinice podijeljene su na sektore, a ovi na druge niže oblike organizacije rada. Pravna osnova za transformaciju RO Azbest Ploče u RO bez OOUR-a bio je članak 347. Zakona o udruženom radu. RJ su bile: „Azbest“ – Azbesto-tekstilni i brtveni proizvodi, „Azbest“ – Obloge kočnica i kvačila, Azbest“ – Metalna proizvodnja i održavanje i „Azbest“ – Stručne službe. Slijedeća promjena u organizaciji poduzeća nastupa 1992. godine kada radnički savjet donosi Odluku o pretvorbi poduzeća u dioničko društvo. Društvo je upisano u sudski registar 8. studenog 1994. godine. Trgovački sud u Splitu u listopadu 1999. godine, na prijedlog vjerovnika donio je rješenje o otvaranju stečajnog postupka nad poduzećem. Stečajni postupak okončan je u siječnju 2005. godine. Rješenjem Trgovačkog suda u Dubrovniku pod posl.br. Tt-05/177-2 od 1. ožujka 2005.g. zaključen je stečajni postupak nad društvom Plobest d.d. “u stečaju” Ploče. Po pravomoćnosti rješenja društvo je brisano iz sudskog registra.

2.3 Sjedište djelatnosti

Tvornica i uprava bile su smještene u Pločama na adresi Lučka bb. Poduzeće je još imalo i skladište u Rijeci, te predstavništva u Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani, Skoplju, Novom Sadu i Tuzli.

2.4 Pravni položaj

Pravna osoba

2.5 Nadležnost, funkcije i područje djelatnosti

„Plobest“ tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda d.d. Ploče osnovan je i djelovao sukladno propisima koji su se u to vrijeme odnosili na predmet poslovanja poduzeća – proizvodnju azbestnih pozamanterijskih i galanterijskih proizvoda, te proizvodnju azbestnih izolacijskih, zaptivih, frikcionih i filc proizvoda, ali i sukladno propisima vezanim uz druge djelatnosti kojima se društvo bavilo. Početnu fazu u radu poduzeća obilježava naglasak na proizvodnji azbestne pređe i platna, te izolacijskih proizvoda, da bi se 1970-ih poduzeće pretežnim dijelom preorijentiralo na proizvodnju obloga kočnica. Ključni trenutak bio je potpisivanje ugovora s tvrtkom

JURID WERKE GmbH – Hamburg za licencu obloga kočnica. S obzirom na nezaustavljivu motorizaciju tih godina razvoj frikcije bio je logičan potez u poslovanju poduzeća. Donošenje konvencije o azbestu 1986. godine koja zahtijeva izbacivanje azbesta iz proizvodnje do 1995. godine, znači prilagođavanje poduzeća novim uvjetima poslovanja, što, zajedno s ostalim negativnim faktorima, u konačnici dovodi do gašenja poduzeća. Radnici Azbesta (Plobesta) iz Ploča bili su profesionalno izloženi azbestu i time podložni obolijevanju od azbestoze, pa je Republika Hrvatska donijela cijeli niz zakona u cilju zbrinjavanja njegovih bivših radnika.

2.6 Administrativni ustroj

Administrativni ustroj i organizacijska shema „Plobest“ tvornice obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda d.d. Ploče bili su definirani normativnim općim aktima. Osnivanjem poduzeća 1954. izabrano je njegovo administrativno-operativno rukovodstvo, koje su činili Direktor, Upravni odbor, te Radnički savjet. Tijekom vremena dolazilo je do usklađivanja sa aktualnim zakonodavstvom. Prema zakonu o poduzećima, zakonski zastupnik poduzeća bio je direktor. Za svoj rad odgovarao je Radničkom savjetu i upravljačkom tijelu poduzeća. Direktori su tijekom vremena bili Ante Zmijarević, Jure Barbir, Mladen Družijanić, Milorad Dragobratović, Mladen Mimica, Dragutin Dominec, Ante Žderić, Marcello Jurman. Uvođenjem ZUR-a poduzeće se strukturira po OOUR-ima sa Radnom zajednicom Zajedničke službe. Radnički savjet postaje Zajednički radnički savjet, dok se Radnički savjeti formiraju po OOUR-ima i unutar Radne zajednice. Nakon pretvorbe „Plobest“ tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda d.d. Ploče nastavlja poslovati kao dioničko društvo s Skupštinom, Upravom i Nadzornim odborom. Bez obzira na razgranatu organizacijsku shemu poduzeća, administrativni poslovi su tijekom cijelog vijeka trajanja poduzeća vođeni centralizirano. Dokumentacija organa upravljanja nije sačuvana.

2.7 Odnosi/veze

Godine 2002. na istoj adresi osnovano je poduzeće Novi Plobest, društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda.

2.8 Način preuzimanja

Gradivo fonda „Plobest“ tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda d.d. Ploče, u količini od 7,3 d/m, preuzeto je u Arhiv službenim putem, 10. svibnja 2005. godine nakon okončanja stečajnog postupka nad stvarateljem. Podaci o preuzimanju upisani su u Knjigu primljenog arhivskog gradiva. Nakon sređivanja, zbog preambalažiranja gradiva, te izlučivanja fond broji 6,5 d/m.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1 Sadržaj

Gradivo je nastalo tijekom djelovanja stvaratelja od 1966. do 1998. godine. Sadrži manji dio dokumentacije nastale djelovanjem stvaratelja, koja se u pretežnom dijelu odnosi na radne odnose poduzeća. Historijski arhiv u Splitu, koji je ranije bio nadležan, ne posjeduje podatke o građi (sređivanju, škartiranju, izlučivanju, preuzimanju), niti se građa vezana za poduzeće nalazi u tom arhivu, stoga je za pretpostaviti da je nedostajući dio građe zagubljen ili uništen.

3.2 Odabiranje i izlučivanje

O izlučivanje gradiva kod stvaratelja ne postoje podaci u dosjeu fonda. Nakon preuzimanja gradiva u arhiv, provedeno je izlučivanje gradiva tijekom postupka sređivanja, a odnosilo se na multiplikate, te ostali balastni materijal (spajalice, dostavnice i sl.). Dokumentacija o izlučivanju u Arhivu čuva se u dosjeu fonda.

3.3 Plan sređivanja

Kod sređivanja gradiva nastojao se, zadržati prvobitan poredak gradiva.

Nakon obrade i sređivanja, formirane su sljedeće serije:

1. Radni odnosi
2. Financijsko-materijalno poslovanje

U opisu serija korišteni su slijedeći obavijesni elementi: Signatura, naziv, razina opisa, vrijeme nastanka gradiva, sadržaj i količina. U popisu arhivskih jedinica unutar serije korištene su slijedeće identifikacijske odrednice, idući slijeva na desno: Naslov, vremenski raspon, broj tehničke jedinice (kutije).

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1 Pravni položaj

Javno arhivsko gradivo

4.2 Uvjeti dostupnosti

Gradivo je dostupno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva¹ i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku.

4.3 Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja

Umnožavanje dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice Državnog arhiva u Dubrovniku.

4.4 Jezik/pismo u gradivu

Hrvatski, latinica

4.5 Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Gradivo je u dobrom fizičkom stanju. Svi zapisi su na konvencionalnom mediju – papiru. Nema posebnih uvjeta čuvanja zapisa.

4.6 Obavijesna pomagala

Arhivsko pomagalo je sumarni inventar.

¹Narodne novine br. 67/99

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1 Mjesto čuvanja izvornika

Državni arhiv u Dubrovniku, Arhivski sabirni centar Metković – Opuzen – Ploče

5.2 Postojanje preslika

Nema preslika

5.3 Dopunski izvori

Fond Razvitak d.d. Metković HR-DADU-510

5.4 Bibliografija

5.4.1 Literatura

1. Kipčić, Viktor, Azbest Kardeljevo 30 godina 1955.-1985., Azbest Kardeljevo, Ploče, 1985.
2. Jurić, Ivan, Spomendani iz prošlosti Donjeg Poneretavlja, Poglavarstvo grada Metkovića, Metković, 1996.
3. Erak, Ante, Izgradnja i naseljavanje Ploča (kronika 1945. – 1991.), Vlastita naklada, Ploče, 2005.
4. Smoljan, Ivo, Neretva, Nezavisno autorsko izdanje, Zagreb, 1970.
5. Državni ured za reviziju, Područni ured Dubrovnik, Izvješće o obavljenoj reviziji pretvorbe i privatizacije, Plobest Ploče, Dubrovnik, 2004.
6. Kurajica, Labud, Ćurin, Silvio, Tenžera-Taslak, Gordana, Odgovornost za oboljele od profesionalne azbestoze i posljedičnu štetu, Arhiv za higijenu rada i toksikologiju, vol. 46, no. 4, Zagreb, 1995.
7. Prijedlog zakona o obeštećenju radnika trgovačkog društva Plobest d.d. od 10. svibnja 2019. godine

8. Slobodna Dalmacija br. 3209, 3250, 3268, 3319 (1955.); 3999 (1957.); 4265 (1958.); 4645 (1960.); 5213 (1961.); 5649, 5781, 5817, 5820 (1963.), Split

5.4.2 Zbirke propisa

1. Osnovni zakon o zaštiti na radu, Službeni list SFRJ 15/65
2. JUS Z.BO.001 Maksimalno dopuštene koncentracije škodljivih gasova, para i aerosola u atmosferi radnih prostorija i radilišta, Službeni list SFRJ 28/64
3. JUS Z.BO.001 Maksimalno dopuštene koncentracije škodljivih gasova, para i aerosola u atmosferi radnih prostorija i radilišta, Službeni list SFRJ 35/71
4. Pravilnik o maksimalno dopustivim koncentracijama štetnih tvari u atmosferi radnih prostorija i prostora i običnim graničnim vrijednostima, Narodne novine 92/93
5. Zakon o preuzimanju Zakona o standardizaciji koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon, Narodne novine 53/91
6. Zakona o udruženom radu Službeni list SFRJ 53/76

6. KONTROLA OPISA

6.1 Napomena arhiviste

Na obradi i sređivanju fonda radila je arhivistica Paulina Šiljeg, te arhivske tehničarke Katarina Erceg i Ivona Vladimir. Sumarni inventar je izradila Paulina Šiljeg.

6.2 Pravila ili propisi

Opis je izrađen sukladno Općoj međunarodnoj normi za opis arhivskog gradiva ISAD/G² i Međunarodnoj normi arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne osobe i obitelji ISAAR/CPF³.

6.3 Nadnevak izrade opisa

Rujan, 2020.

²MAV Opća međunarodna norma za opis arhivskog gradiva ISAD/G, Zagreb, 2001.

³MAV Međunarodna norma arhivističkog normiranoga zapisa za pravne osobe i obitelji ISAAR/CPF, Zagreb, 1999.

INVENTARNI POPIS GRADIVA**Signatura:** HR-DADU-SCMT-459/1**Naziv:** Radni odnosi**Razina opisa:** Serija**Vrijeme nastanka gradiva:** 1956. – 2001.**Sadržaj:**

- Matične knjige i ostale evidencije radnika
- Kartoni radnika za staž koji se računa s povećanim trajanjem
- Obrasci M4

Količina: 29 kutija; 2,9 d/m

NASLOV	VREMENSKI RASPON	BROJ TEHNIČKE JEDINICE
Matična knjiga Azbest Ploče (1-756)	1955. / 1966.	1
Matična knjiga Azbest Ploče (1-227)	1956. – 1957.	1
Matična knjiga Azbest Ploče – Predionica (Radna organizacija) (1-990)	1956. – 1974.	1
Matična knjiga Azbest Ploče (991-2101)	1974. – 1988.	2
Matična knjiga Azbest Ploče – Plobest – Industrija azbestnih, tekstilnih, frikcionih i brtvenih proizvoda (35-2186)	1956. – 1989.	2
Matična knjiga Azbest Ploče – Plobest – Industrija azbestnih, tekstilnih, frikcionih i brtvenih proizvoda	1989. – 1998.	2

(2187-2334)		
Azbest Ploče – Poimenični spisak radnika kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem i koji su na navedenim radnim mjestima bili na dan sačinjavanja zapisnika 10. studenog 1977. godine (1-643) br. 1	1954. – 1977.	3
Azbest Ploče – Poimenični spisak radnika kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem i koji su na navedenim radnim mjestima bili na dan sačinjavanja zapisnika 10. studenog 1977. godine(1-632) br. 2	1955. – 1977.	3
Tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda s.p.o. „Plobest“ Ploče – Spisak radnika koji rade na poslovima koji su utvrđeni zapisnikom br. kl.: 140-13/92- 01/4081, 341-18-92- 05-1 od 30. lipnja	1963. – 1992.	3

1992. – Prilog 2A (1-193)		
Tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda s.p.o. „Plobest“ Ploče – Spisak radnika koji rade na poslovima koji su utvrđeni zapisnikom br. kl.: 140-13/92-01/4081, 341-18-92-05-1 od dana 30. lipnja 1992. – Prilog 2B (1-496)	1955. – 1992.	3
Tvornica obloga kočnica, brtvenih i izolacionih proizvoda s.p.o. „Plobest“ Ploče – Spisak radnika koji rade na poslovima koji su utvrđeni zapisnikom br. 360 od dana 21. ožujka 1994. (1-166); (1-20)	1962. – 1994.	3
Indeks matičnih knjiga „Azbest – Plobest“ 1	1954. – 1994.	4
Indeks matičnih knjiga „Azbest – Plobest“ 2	1954. – 1994.	4
Indeks matičnih knjiga „Azbest – Plobest“ 3	1954. – 1994.	4
Indeks matičnih knjiga „Azbest – Plobest“ 4	1954. – 1994.	5
Indeks matičnih knjiga	1954. – 1994.	5

„Azbest – Plobest“ 5		
Kartoni radnika kojima se staž računa s povećanim trajanjem	1954. – 1998.	6-8
Obrasci M4	1983.	9
Obrasci M4	1984.	10-11
Obrasci M4	1985.	12-13
Obrasci M4	1986.	14-15
Obrasci M4	1987.	16-17
Obrasci M4	1988.	18-19
Obrasci M4	1989.	20-21
Obrasci M4	1990.	22-23
Obrasci M4	1991.	24-25
Obrasci M4	1992.	26
Obrasci M4	1993.	27
Obrasci M4	1994.	28
Obrasci M4	1995.	29

Signatura: HR-DADU-SCMT-459/2

Naziv: Financijsko-materijalno poslovanje

Razina opisa: Serija

Vrijeme nastanka gradiva: 1953. - 2004.

Sadržaj:

- Dokumentacija o isplatama plaća (1966. / 1997.)

Količina: 36 kutija; 3,7 d/m

NASLOV	VREMENSKI RASPON	BROJ TEHNIČKE JEDINICE
Dokumentacija o isplatama plaća	1966.	30
Dokumentacija o isplatama plaća	1967.	31
Dokumentacija o isplatama plaća	1968.	32
Dokumentacija o isplatama plaća	1969.	33
Dokumentacija o isplatama plaća	1970.	34-35
Dokumentacija o isplatama plaća	1971.	36-37
Dokumentacija o isplatama plaća	1972.	38-39
Dokumentacija o isplatama plaća	1973.	40-41
Dokumentacija o isplatama plaća	1974.	42-43
Dokumentacija o isplatama plaća	1975.	44-46
Dokumentacija o isplatama plaća	1976.	47-48
Dokumentacija o isplatama plaća	1977.	49-50

Dokumentacija o isplatama plaća	1978.	51-52
Dokumentacija o isplatama plaća	1979.	53-55
Dokumentacija o isplatama plaća	1990.	56-57
Dokumentacija o isplatama plaća	1991.	58-59
Dokumentacija o isplatama plaća	1992.	60
Dokumentacija o isplatama plaća	1993.	61
Dokumentacija o isplatama plaća	1994.	62
Dokumentacija o isplatama plaća	1995.	63
Dokumentacija o isplatama plaća	1996.	64
Dokumentacija o isplatama plaća	1997.	65